

ARBETSPLAN FÖR DAGHEMMET KOTTEN

Uppdaterad augusti 2020

1. DAGHEMMETS KONTAKTUPPGIFTER OCH PERSONAL

2. INLEDNING

3. MÅLSÄTTNING FÖR VERKSAMHETEN

4. BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN

4.1. Att se individen och stärka barnets självkänsla

4.2. Lekens betydelse och goda lekmöjligheter

4.3. S.Ö.T.a och samverkande barn

4.4. Temainriktat arbete och stödet av den kognitiva utvecklingen

4.4.1. Natur och kultur i verksamheten

4.5. Sunda levnadsvanor och grovmotorisk aktivitet

4.6. Ett bra samarbete med hemmen

4.7. Barn med behov av särskilt stöd

4.7.1. Stöd till barn med annat modersmål

5. FÖRUNDERVISNINGEN FÖR BLIVANDE SKOLBARN OCH SAMARBETET MED SKOLAN

6. BILAGOR

- Daghemmets säkerhetsplan

1. DAGHEMMETS KONTAKTUPPGIFTER OCH PERSONAL

Kontaktuppgifter:
kotten@geta.ax
Gamlabyvägen 30
22 340 Geta

Daghemmet Kotten

kotten@aland.net
tel. 018-49 330

VID DAGHEMMET ARBETAR UNDER ÅRET:

Marie-Louise Samuelsson-Carlsson - vik. föreståndare

Kaire Hallik – barnträdgårdslärare

Anna Pettersson - barnskötare med ett pedagogiskt ansvar

Kirsi Strand - barnskötare

Sanne Björling - vik. barnskötare

Cecilia Leino - köksbiträde/lokalvårdare

2. INLEDNING

Kotten är ett daghem med plats för 33 barn mellan 1-7 år. Daghemmet är indelat i två grupper för att kunna anpassa verksamheten utefter barnens behov och utvecklingsnivå. De två avdelningarna kallas Råven och Ekorren. Generellt har Ekorren barn mellan 1-3 år och Råven barn mellan 4-7 år. Vid uppdateringen av arbetsplanen var det totalt 22 barn inskrivna på Kotten.

Personalmässigt är vi i barngrupperna 4 heltidsanställda samt 1 deltidanställd (90 %) vik föreståndare, och ett heltidsanställt köksbiträde/lokalvårdare.

3. MÅLSÄTTNING FÖR VERKSAMHETEN

Verksamheten vid Kotten strävar enligt landskapets barnomsorgslag 2011, §2 efter att:

”Barnomsorg ska genom god omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet vara ett stöd för vårdnadshavarna i deras ansvar för barnens fostran och därigenom bidra till att alla flickor och pojkar får goda uppväxtvillkor. Barnomsorg ska bedrivas i nära samverkan med hemmet, ha barnets ålder och individuella behov som utgångspunkt samt därvid främja en allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling.”

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING 2011 Nr 86 BARNOMSORGLAG för landskapet Åland

En viktig byggsten i Kottens värdegrund är att betona allas lika värde och att alla respekteras oavsett åsikt, utvecklingsnivå eller kön, mm. Vi gör skillnad mellan person och handling och vill eftersträva att gruppen blir en barngrupp med SÖTa barn = barn med Samförstånd, Ömsesidighet och Turtagning.

Två nyckelord för verksamheten är *trygghet* och *trivsel*. Visionen är att barn och vårdnadshavare, samt personal skall känna sig trygga och trivas på Kotten. Vi mår varmt om relationerna och jobbar dagligen med att stärka barnen i att utveckla ett gott självförtroende och goda relationer både till sig själv och till andra. *Individen i gruppen* är viktig och varje barn skall hen känna att har en trygg och varm plats att komma till för att kunna stärkas i det man klarar av och utvecklas vidare. Eftersom lek är en stor del av barns värld skall leken ha en stor del i verksamheten och barnets vardag.

Vi önskar också ge barnen sunda levnadsvanor i form av att ta hand om sig själv genom kost och motion. Vi vill stärka barnens självkänedom både psykiskt och fysiskt och ge barnen en god motorik, både fin- och grovmotorisk. Att känna till den egna kroppen och kunna kontrollera den är en viktig kunskap att ha med sig.

I enlighet med landskapets förundervisningsprogram (*Grunderna för förundervisningen i den åländska barnomsorgen*, Ålands landskapsregering 2016) vill vi ge barnen möjligheter att upptäcka natur och kultur.

Vi anser också att det ingår i grundkunskaperna att ta hand om sig själv och andra, även natur och miljö. Vi försöker lära barnen att se sambandet mellan yttre miljö och personligt välmående och hälsa.

Tillsammans med barnets vårdnadshavare och andra i dess närhet vill vi vara ett stöd för barnets fostran och upprustning för kommande utmaningar i livet. Vi vill ge barnen en god förberedelse inför skolan och en tro på sig själv för att kunna utvecklas till en stark och kompetent individ.

Mycket av verksamheten bygger på att låta barnen lära sig hur vi bör visa respekt och hänsyn inför både andra levande individer, men också materiella ting.

Vidare i livet vill vi att barnen skall känna en grundtrygghet och en tro på sig själva att nå de mål de önskar.

4. BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN

4.1. Att se individen och stärka barnets självkänsla

(*Ett barnperspektiv, beaktat barnets bästa-principen som grund för verksamheten.

*Ett individualiserat bemötande.

* Jämställt bemötande av flickor och pojkar)

För att utveckla starka barn med en god tro och syn på sig själv är det viktigt att bemötandet är varmt och att alla barn får känna att just hen räknas och är viktig. För att arbeta med detta tänker vi bland annat på att:

- Dagligen hälsa på och samtala med alla barn
- Se barnets mående och känslor
- Acceptera barnets alla känslor, men tillrättvisa handlingar och beteende. Vi försöker förmedla skillnad mellan person och handling så att vi respekterar person och dess känslor, men inte alltid accepterar barnets handling
- Samtala och kommunicera med barnet efter egen utvecklingsnivå
- Ställa relevanta mål och krav efter individens behov och tidigare kunskap
- Massage och beröring (endast med barnets tillåtelse). Massage och fysisk beröring stärker känslan av att ”du är viktig” och ”jag tycker om och bryr mig om dig”.

På Kotten delas heller inte barnen in i stereotypa ”fack” enligt kön. Personalen är medveten om genus och betydelsen av att alla barn är *barn* i första hand, utan att generaliseras som flickor eller pojkar. Genom att arbeta med området från flera håll hoppas vi kunna bidra till att alla känner att just de är viktiga och att intressen, åsikter eller utseende inte har med könet att göra. Bland annat jobbar vi med att:

- Alla uppmuntras och har tillgång till alla olika leksaker, aktiviteter, valmöjligheter m.m.
- Vi hjälper barnen att förstå att allt är till för alla, genom diskussioner och handlingar.
- Se till att bemötande av, uppmuntran och beröm till barnen är likvärdig och inte stereotypt för könet.
- Dialogen till hemmet är oriktad och eventuella diskussioner förs med båda vårdnadshavare i mån av möjlighet. Vi uppmuntrar att de vuxna från hemmet deltar och aktiverar sig i barnets vistelse och mående på Kotten.

4.2. Lekens betydelse och *Goda lekmöjligheter*

På Kotten anser vi att leken och glädjen är verksamhetens främsta verktyg. I leken ges barn möjlighet att upptäcka sin omvärld, utforska ny samt befästa tidigare kunskap. Genom lek och dess samspel med andra får barnen testa både sina egna och andras gränser och de lär sig hela tiden nya saker genom försök och misstag. Vi försöker uppmuntra barnen att själva komma överens i den fria leken, medan vi vuxna finns på tryggt avstånd för att kunna bryta in när situationen kräver, eller om något barn behöver stöd för att kunna leka vidare.

- Dessa är några exempel på olika möjligheter till lek barnen ges:
- Fri lek
- Gemensamma, vuxenledda lekar
- Konstruktionslek
- Rollek

Balansen mellan utelek och inomhuslek är viktig för att hålla all sorts olika lek tillgänglig för alla barn under en verksamhetsdag. Utomhus tillåts barnen till mer spring och ”buslekar” än inomhus, där vi försöker uppmuntra barnen till mer samlade lekar med mera lugn och eftertanke i grunden.

Vi jobbar hela tiden med att försöka förbättra lekmöjligheterna för barnen på Kotten, genom att anpassa miljön efter barnens intressen, behov och förutsättningar.

Ordning och lugn är viktigt även i lokalen för att harmonisera barnen med sig själva och varandra, vilket vi dagligen jobbar med för att nå. Vårt mål denna höst är att förändra, främst innemiljön, här på Kotten, så att den blir mer tilltalande och estetisk för barnen. Detta tror vi kommer att hjälpa med respekten både för varandra i leken men även för materiella ting. Målet är att göra ”rum i rummen” för att både få en mer tilltalande miljö men även för att den ska bli mer harmonisk. Våra lokaler är väldigt stora, med högt till tak, vilket lätt gör den inbjudande för spring och livligare lek.

4.3. S.Ö.T.a och samverkande barn

(*Demokrati och rättvisa, förebyggande mobbingsarbete

* *Ett medvetet stöd till barnets sociala och emotionella utveckling*)

I en stor barngrupp är det nödvändigt att klara av de sociala reglerna *Samförstånd*, *Ömsesidighet* och *Turtagning*. Med **samförstånd** menar vi att alla ska veta vad som förväntas och agerar därefter, **ömsesidighet** att alla deltar på lika villkor och **turtagning** att man turas om och delar med sig. En stor del av verksamheten bygger på att hjälpa barnen att kommunicera med varandra och visa respekt och hänsyn till andra. Det här är ständigt återkommande i verksamheten, och enligt oss kanske en av de viktigaste lärdomarna i livet att ta med sig.

Bland annat vid dessa tillfällen tränas barnen i detta:

- På- och avklädning/in- och utgång
- Toalett- och hygiensituationer
- Matsituationer
- Samlingen där de t.ex. får vänta på sin tur att prata
- Olika leksituationer

Viktigt att lära barnen är också betydelsen av ”nej” och rätten till sitt eget jag. Vi arbetar med att lära barnen dels att säga nej, men också att acceptera andras nej och vilja. Respekten för både sig själv och andra kan inte nog poängteras eller överskattas!

Planerat arbete med den emotionella utvecklingen sker dels genom olika material som vi arbetar med. Detta genomförs i olika mindre grupper. I och med gruppindelningarna stärker vi även den åldersgrupp individerna tillhör och förstärker deras ”vi-känsla” som grupp. De olika program vi använder är:

- *Start* är ett nytt material som vi började arbeta med under våren 2014, som riktar sig mot de yngsta barnen (1-3 år). Materialet syftar till att vara ett hjälpmedel för att utveckla barnens emotionella och sociala färdigheter.
- Utgående från Folkhälsans material *Lilla Chilla* jobbar vi med avslappningsövningar och försöker lära barnen att slappna av och gå ner i varv. Materialet innehåller bl.a. avslappningsövningar och sagor.
- *Gimme5*, som även det är ett material från Folkhälsan, riktar sig till att väcka barnens nyfikenhet på frukt och grönsaker. Barnen får testa sina 5 olika smaksinnen och få en positiv inställning till att just våga prova nya smaker. Vi kommer att använda oss av veckans smak.

4.4. Temainriktat arbete och stödet av den kognitiva utvecklingen

Vi jobbar temainriktat vid samlingar och skapande men strävar även efter att arbeta med och utgå från barnens egna intressen, tidigare erfarenheter och kunskap. I enlighet med ”Grunderna för förundervisningen i den åländska barnomsorgen” (Ålands landskapsregering 2016) är det barnets perspektiv som väger tyngst vid det som rör verksamheten. Vi anser att den bästa planeringen är en flexibel planering som utgår från barngruppens behov och nivå. Arbetet som utförs baseras på personalens samlade kunskap om det *enskilda barnet* i den *gemensamma gruppen*. Barnet skall framförallt stå i centrum och vi försöker anpassa vår planering och vårt program efter dem och andra yttre förutsättningar som kan uppstå. Om barnen har funderingar och frågor kring något hjälps vi åt att ta reda på svaret och diskuterar mera kring ämnet.

Vid samlingen kan temaarbete innebära att vi pratar och utforskar det temat vi just då jobbar med. Det kommande året är vårt huvudtema *Sagor* med inriktning på djur. Vi kommer att lära oss om de nordiska djuren vi har omkring oss för att senare komma in på fantasidjur. Vi sjunger, rimmar och har ramsor passande till temat. I samlingen tränas också barnen i att kommunicera, lyssna, tala inför andra osv. Åtminstone varje tisdag har vi skapande på vårt veckoschema. Denna stund hålls främst med en i personalen som är utbildad inom ämnet bild- och konst. Barnen pysslar och skapar då, tillsammans med personalen, saker som kan återknytas till temat.

Exempel på teman vi oftast arbetar med under ett läsår:

- Årstiderna
- Vänskap
- Färger
- Husdjur
- Hem och familj
- Hembygden och dess omgivning
- Kroppen och kroppsuppfattning
- Högtiderna och speciella dagar under året

Samt exempel på vilken betydelse det planerade pysslet/skapandet har:

- Finmotoriken tränas, såsom penngrepp, färdighet att klippa, följa linjer o.s.v.
- Barnen får bekanta sig med olika material
- De får en viss kunskap i hur redskap och material skall hanteras och tvättas
- Träning i att sitta stilla och koncentrera sig
- Kopiera mallar och mönster
- Använda och utveckla sin egen fantasi

4.4.1. Natur och Kultur

Med skogen som närmsta granne har vi möjligheter att besöka den och låta barnen bekanta sig med naturen. Vi strävar efter att en dag i veckan bege oss ut i skogen och ge barnen möjlighet att tillsammans utforska och lära sig om djur och natur. Även inom daghemmets område finns små skogspartier där barnen får leka fritt. Vi vill lära barnen att tänka på naturen och också visa hänsyn till djur.

Hur vi använder skogen som del av den planerade verksamheten:

- Spontana och planerade promenader tillsammans med hela gruppen
- Skogsstunder för varje avdelning, där allt planeras och utgår efter individerna i gruppen
- Fri lek inne på daghemmets gård

- Vi använder Naturskolans program och de kommer och besöker oss två gånger under hösten och två gånger under våren.

I temaarbetet dyker ofta olika kulturella dagar och sammanhang upp. Då samtalar vi om dem och dess historia. Studiebesök och olika besök till dagis är också välkomna och läroaktiga inslag.

Exempel på kulturella delar i verksamheten:

- Vi har kontakt med biblioteket i någon form varannan vecka.
- Vi besöker kyrkan vid jul och eventuella andra högtider
- När tillfälle ges deltar vi vid olika teaterföreställningar
- Klapp och Klang med ledare från församlingen
- På samling använder vi mycket rim, ramsor och sång

4.5. Sunda levnadsvanor och grovmotorisk aktivitet

(* barnets behov av tillräcklig fysisk aktivitet)

Vi vill ge barnen en god och sund syn på vad som är bra för hälsan och hur vi bäst tar hand om oss själva. Vi serverar god och allsidig mat från kommunens centralkök, samt tillagar våra egna frukostar och mellanmål så nyttigt som möjligt. Socker i födan undviks så mycket som möjligt, vi har även tagit bort sådant som glass vid födelsedagar.

Vi uppmuntrar också barnen till att röra på sig och att få utveckla hela sin kropp och träna sin motorik, och ger dem olika tillfällen att få göra detta under verksamhetens former. Vi arbetar utifrån att tillfälle för någon form av rörelse ska ges åtminstone en gång i veckan.

Exempel på hur vi möjliggör detta är:

- Måltiderna serveras regelbundet.
- Det erbjuds dagligen både frukt och grönsaker
- Vi uppmuntrar alla barn att smaka på allt som serveras och pratar om varför det är viktigt för kroppen att få energi. Vi anser dock att det är viktigt att inte tvinga någon att smaka på något utan barnet kanske första gången nöjer sig med att lukta, nästa gång vågar smaka osv.
- Vi serverar så sockerfria alternativ som möjligt, t.ex. bara naturell yoghurt.
* Skogspromenader med många möjligheter till motorisk träning.
- Rörelse/avslappning hålls vid samlingar men finns inte schemalagt
- Gymnastik i skolans gymnastiksal. Oftast då under vinterhalvåret
- Mycket fri lek där barnen ges möjligheter att röra på sig

4.6. Ett bra samarbete med hemmen

För att barnets vardag på Kotten skall vara så bra som möjligt är det av stor vikt att samarbetet med vårdnadshavarna är gott. För att kunna bemöta barnet och förstå eventuella tankar, funderingar och känslöyttringar är det till hjälp för oss om vi vet vad som kan ha föranlett det utanför barnets tid på Kotten. För att barnets förtroende och trivsel på daghemmet skall vara så bra som möjligt är det också viktigt att även vårdnadshavarna trivs och känner sig tillfreds och trygga att lämna sina barn på daghemmet under den tid vårdnadshavaren behöver ha sitt barn där. För att hålla denna goda kontakt med hemmet jobbar vi bland annat med:

- Regelbunden kontakt genom dagliga samtal och trevligt bemötande vid lämning och hämtning av barnet på Kotten
- Öppen dialog kring hur barnet har haft det på daghemmet under dagen, där vi pratar om både positiva och eventuella mindre positiva upplevelser med och för barnet.

- Vid behov finns det barn som har kontakthäften där dagen beskrivs och föräldrarna kan läsa på eftermiddagen
- Från hösten 2018 finns en FB-grupp där snabb information kan komma såsom skogspromenader, biblioteksbesök med mera och viktiga påminnelser
- Gemensamma föräldramöten
- En mobiltelefon har daghemmet fått så vårdnadshavare kan meddela frånvaro
- Enskilda föräldrasamtal, antingen enligt rutin eller enligt begäran

4.7. Barn med behov av särskilt stöd

Nästan varje år finns i barngruppen, barn med behov av särskilt stöd. Dessa barn behöver lite extra stöd, hjälp och förståelse inom olika områden. Det är då viktigt att personalresurser finns och att miljön kan anpassas till dessa barn. Barnet skall alltid ha en plats i gruppen och behandlas med samma respekt för individen som alla andra, men deltar i den planerade verksamheten efter egen förmåga.

Ju förr barn med behov av särskilt stöd får stöd och hjälp, desto viktigare och större skillnad kan det göra för barnet i det långa loppet. Därför är det väldigt viktigt att vi som personal observerar barnen och dokumenterar barnets olika utvecklingsområden.

Vi har nära samarbete med distriktets specialbarntädgårdslärare som kommer till daghemmet i regel en gång/vecka. Då arbetar hon dels individuellt med de barn som har behov av särskilt stöd, men ger också handledning till övrig personal hur vi ska fortsätta vårt arbete med de barnen, samt observerar barngruppen i stort. Då behovet finns har vi också möjlighet att kontakta skolpsykologen och samarbetar med denne för att kunna hitta ytterligare resurser för att hjälpa barnet. Dessutom samarbetar vid behov daghemmet med olika terapeuter, såsom talterapi, fysioterapi osv.

För att dokumentera barnens olika utvecklingsområden använder daghemmet landskapets rekommenderade observationsmaterial, AXET, sedan slutet av år 2013. Detta används på samtliga barn som fyllt 3 år och inte bara barn med behov av särskilt stöd.

4.7.1. Stöd till barn med annat modersmål

Då det kommer barn med annat modersmål än svenska, har barnen rätt (*Grunderna för förundervisningen för barnomsorgen i landskapet Åland, Ålands landskapsregering 2016*) till extra stöd och uppmärksamhet i barngruppen. Barnen uppmuntras och utmanas att använda svenska språket i så stor utsträckning som möjligt och deltar i all verksamhet för att få så mycket språkintryck som möjligt. Det ska erbjudas mycket tid för samtal och i större utsträckning möjligheter att hitta förståeliga sätt att uttrycka sig.

5. FÖRUNDERVISNINGEN FÖR BLIVANDE SKOLBARN OCH SAMARBETET MED SKOLAN

För femåringarna finns en Kottenklubb, som också är ett förberedande inför förundervisningen. Ungefär 30-45 minuter om dagen samlas gruppen för att läsa saga, klippa, klistra och göra lättare uppgifter. Vi tränar på att ta instruktioner och hålla koncentrationen.

Förundervisningen för blivande skolbarn skall förbereda barnet för skolan och de andra krav som ställs än daghemmets. En av de främsta uppgifterna inför kommande skolstart är att väcka intresse för skolan och dess kunskap den skall förmedla. Vi skall sträva efter att ha kunskapsörstande barn som längtar efter att få lära sig mer. Viktigt att belysa är att hela barnets närvaro vid daghemmet räknas till förundervisningen, men för att barnen tydligt skall känna att de är blivande skolbarn. Detta är för dem ofta är väldigt viktigt. *Förundervisningen* (förskolan i vardagligt tal) blir den stund då gruppen samlas för sin egen ”förundervisningsstund”. Denna egna stund är vidare i texten vad som främst syftas till som *förundervisningen*.

Förundervisningen skall bland annat träna barnets språkliga medvetenhet, sifferkänedom och begreppsbildning. Även social och emotionell, kognitiv och kroppslig mognad skall vara så pass utvecklad att barnet klarar av sin vidare skolgång (*”Grunderna för förundervisningen i den åländska barnomsorgen”*, Ålands landskapsregering 2016). Dessutom skall barnet erbjudas en viss bekantskap med skolan innan de själva börjar. Skolan skall också vara redo att ta emot barnet där daghemmet avslutar och det är då av betydelse att samarbetet mellan skolan och daghemmet fungerar. Utvecklingssamtal för förundervisningsbarnen sker både under höst- och vårtermin, tillsammans med vårdnadshavare och med grund i landskapets observationsmaterial AXET.

För att nå ovanstående mål använder vi följande medel:

- Måndag-torsdag arbetar vi under 45-60 minuter/gång tillsammans i förundervisningsgruppen. Vi har ett eget rum där allt barnens material finns för den planerade förundervisningen, och just att det egna rummet är deras ”lärorum” stärker deras känsla av att arbetet de gör där är viktigt och lite extra speciellt.
- Enligt överenskommelse inom dagvården på Norra Åland arbetar vi efter ett språkutvecklande program som heter Bornholmsmodellen, där alla övningar, lekar och moment bygger på tidigare delar i modellen. Rim, ramsor, stavelser, lyssnande efter ljud i ord, bokstavskänedom osv. är en del av vad vi jobbar med. Exempel på andra övningar är sifferkänedom, antal, datum, geometri och begreppsbildning inom matematiken.
- Olika insamlat material där uthållighet, koncentration, läs- och skrivriktning mm. tränas.
- Vi spelar olika pedagogiska spel och tränar där på spelregler, samspel, turtagning osv.
- KTI-test (Kontrollerad Tecknings Iakttagelse) genomförs både på höst- och vårtermin med barn som skall börja skolan året efter.
- Skolberedskapsobservation görs tillsammans med specialbarntädgårdsläraren, under första halvan av vårterminen. Specialbarntädgårdsläraren kommer då till daghemmet och leder observationen medan ansvarig för förundervisningen deltar som observatör (eller vice versa). Detta ger sedan en indikation på hur mogen barnet är för skolan. Skolberedskapsobservationen genomförs endast med skriftligt lov från vårdnadshavare.
- Under vårterminen besöker barnen skolan under flera tillfällen och hinner på så vis bli bekanta med miljön och lokaler, samt övriga individer som redan går i skolan. I slutet av inskolningsperioden är barnen också i skolan under en hel skoldag och då utan daghemmets personal.

- Under senare delen av våren genomförs också ett överföringssamtal mellan skolans personal och daghemmets ansvarige för förundervisningen. Under detta samtal diskuteras barnet utgående från observationsmaterialet som daghemmet har (AXET, landskapet Åland). Daghemmet lämnar också en överföringsblankett, allt med vårdnadshavares tillåtelse, till skolan där nödvändig information skall framgå.
- För att stärka barnets självkänsla av att det de gjort i förundervisningen är viktigt och för att ge dem en ordentlig avslutning och en bra känsla av att gå vidare, avtackas årligen förundervisningsbarnen lite extra vid daghemmets årliga vårfest i slutet av vårterminen.

6. BILAGOR

* Daghemmets säkerhetsplan